

ДІЯЛЬНІСЬ МІЖНАРОДНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

*М. Ю. Василенко, Н. В. Охота,
здобувачі вищої освіти
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»*

У світі існує значна кількість міжнародних екологічних організацій, які проводять різні наукові дослідження впливу діяльності людини на клімат, атмосферу, гідросферу, ґрунти, рослинність і тваринний світ, передбачення землетрусів і цунамі, роботи в галузі біологічних та генетичних наслідків забруднення навколишнього середовища [1]. Основними напрямками співробітництва з міжнародними організаціями є: охорона біологічного різноманіття; охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер; зміна клімату; охорона озонового шару; охорона атмосферного повітря; поводження з відходами; оцінка впливу на довкілля [2].

Міжнародні організації дозволяють об'єднати природоохоронну діяльність заінтересованих держав незалежно від їх політичних позицій, виділяючи екологічні проблеми серед низки інших екологічних проблем. Такі організації поділяються на міжурядові і неурядові [1].

Організація Об'єднаних Націй на сьогоднішній день є центром зосередження усіх форм природоохоронного співробітництва держав. При Генеральній Асамблеї є Науковий комітет з дії атомної радіації, Комітет з використання космічного простору в мирних цілях (КОСПАР) тощо.

Співпраця ПРООН та Міністерства охорони навколишнього природного середовища базується на трьох меморандумах про взаєморозуміння: Меморандум про співпрацю щодо сталого розвитку, охорони довкілля та енергетики (Травень, 2004), Меморандум про співпрацю із змін клімату (Червень, 2004), Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством охорони навколишнього природного середовища України та

Програмою Розвитку ООН в Україні про співробітництво у сфері сталого розвитку, навколишнього природного середовища та енергетики (Червень, 2008) [3].

9 червня 2008 року ПРООН та Мінприроди підписали взаєморозуміння з метою забезпечення виконання двостороннього співробітництва у сфері сталого розвитку, навколишнього природного середовища та енергетики [3]. ПРООН допомагає Україні зміцнити її потенціал, а також вирішувати ці проблеми на загальнонаціональному, регіональному рівнях і на рівні громади, популяризуючи та розповсюджуючи найкращі практики, надаючи консультації щодо інноваційних підходів в екологічній політиці та закладаючи партнерські стосунки шляхом впровадження пілотних проєктів. Важливу роль у координації співробітництва держав у сфері охорони навколишнього середовища відіграє ЕКОСОП, який здійснює дослідження та робить доповіді з міжнародних питань охорони довкілля, надає рекомендації з цих проблем членам ООН та зацікавленим установам. При ЕКОСОП існує Комітет з природних ресурсів. Проблемами охорони навколишнього середовища займаються також і численні регіональні економічні комісії, ряд спеціалізованих установ ООН, зокрема [4]:

1. ЮНЕП – програма ООН по навколишньому середовищу. Створена у 1973 р., координує всі види діяльності в галузі захисту навколишнього середовища, розробляє програми подальших спільних дій у цій галузі.
2. ЮНЕСКО – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури. Існує з 1946 р. з ціллю сприяння миру і міжнародній безпеці, співпраці між державами в сфері освіти, науки і культури.
3. ФАО – продовольча і сільськогосподарська організація. Створена у 1945 р. Згідно зі Статутом Продовольчої і сільськогосподарської організації (ФАО), до її завдань входить поліпшення харчування і підняття життєвого рівня народів засобами підвищення продуктивності сільського господарства. ФАО активно сприяє міжнародним і національним заходам у сфері збереження природних ресурсів.
4. ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я, створена 1946 р., її головне завдання – охорона здоров'я народів світу, про що зазначено в її статуті, що передбачає вжиття заходів щодо оздоровлення і підтримання належної якості оточуючого людину середовища.
5. ВМО – Всесвітня метеорологічна організація, заснована як спеціалізована структура ООН у 1951 р. До складу Виконавчого комітету ВМО входять групи експертів з питань забруднення навколишнього середовища, з кліматичних змін, з питань зміни погоди. Є спеціальний підрозділ, який займається питаннями забруднення атмосфери і атмосферною хімією. У 1979 р. на Восьмому конгресі ВМО була затверджена Всесвітня кліматична програма (ВКП), завдання якої – вивчення та поширення даних про клімат і вплив на нього людської діяльності, розробка методів спостереження за його змінами.

6. МОП – Міжнародна організація праці, спеціальний орган ООН. Створена в 1919 р. при Лізі Націй з ціллю створення безпечних умов праці та зменшення забруднення біосфери, яке виникає через зневажливого ставлення до виробничої сфери.

7. МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергії, створена у 1957 р. Одним із найголовніших своїх завдань вважає сприяння запобіганню несприятливих наслідків мирного використання атомної енергії, забезпечуючи тим самим підтримання здоров'я і благополуччя людей. При МАНАТЕ діє Міжнародна лабораторія радіоактивності моря та відділ ядерної безпеки і охорони навколишнього середовища. Здійснює свою діяльність по договору з ООН, але не є її спеціалізованим органом.

До інших міжнародних організацій, які здійснюють природоохоронну діяльність не під егідою ООН є Організація економічної співпраці та розвитку, Азіатсько-Африканський юридичний консультаційний комітет, Хельсінкській комітет по охороні Балтійського моря (Хелком), Комісія для країн Південної частини Тихого океану, Європейський Союз та ін. Серед неурядових організацій, які здійснюють значний вплив на розвиток міжнародного співробітництва у сфері охорони довкілля можна назвати [4]:

1. МСОП – Міжнародний союз з охорони природи, створений у 1948 р. у Фонтенбло (Франція) за ініціативою ЮНЕСКО. Робота МСОП сприяє реалізації Вашингтонської конвенції про міжнародну торгівлю дикими видами фауни і флори (CITES). МСОП видає міжнародні Червоні книги, проводить дослідження і пропаганду охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.

2. ВФПД – Всесвітній фонд дикої природи. Створена у 1961 р., є найчисленнішою та найавторитетнішою неурядовою міжнародною організацією в галузі охорони навколишнього середовища. Її основною метою є збереження біорізноманіття Землі, припинення деградації природного середовища планети і побудова майбутнього, в якому люди жили б в гармонії з природою. Національні офіси діють майже в 100 країнах світу, нараховує близько 5 млн. членів. Діяльність фонду передусім направлена на фінансову підтримку природоохоронних заходів, збереження зникаючих видів рослин і тварин та місць їх існування.

3. МЮО – Міжнародна юридична організація, створена у 1968 р., приділяє велику увагу розробці правових питань охорони навколишнього середовища.

РК (Римський клуб), заснований у 1961 р., вніс значний вклад у вивчення перспектив розвитку біосфери та пропаганду ідей необхідності гармонізації відносин людини та природи. Основна форма діяльності є розробка наукових прогнозів розвитку людства в його взаємовідносинах з природою, а також дослідження питань переважно у соціально-економічній сфері. До нього входять лише 100 чоловік, які не представляють інтереси окремих держав (вчені, представники політичних та ділових кіл).

4. ГРІНПІС – Зелений світ, створена канадськими захисниками природи у 1971 р. Нараховує приблизно 1,5 млн членів. ГРІНПІС має статус повноправного члена чи офіційного спостерігача у ряді міжнародних конвенцій з охорони довкілля. Першочерговою метою була боротьба проти ядерних випробувань США на Алеутських островах. Сьогодні ГРІНПІС поділяє свої компанії на категорії: ядерні, токсичні, екологія океану, атмосфера і енергія. Має свою незалежну дослідну станцію в Антарктиці.

Більшість міжнародних неурядових організацій займаються питаннями охорони окремих природних об'єктів чи видів природних ресурсів. До них також належить Міжнародна рада з охорони птахів, Міжнародна федерація з охорони альпійських районів, Європейська федерація з охорони вод та інші [4].

Отже, проаналізувавши діяльність міжнародних екологічних організацій можемо зазначити, що саме в їх інтересах залучати до процесу покращення стану довкілля та створення ефективного механізму вирішення екологічних проблем ще більше країн та активістів. Екологічні організації є важливим рушійним суб'єктом відстоювання еко-інтересів, адже здатні реально впливати на урядові рішення та суспільство. Відношення до навколишнього природного середовища – це питання екологічного виховання та самовиховання. Поки кожен окремий житель планети не зрозуміє, що природу потрібно берегти, зусилля Урядів держав та екологічних організацій не будуть мати результативності.

Бібліографічний список:

1. Заверуха Н. м., Серебряков В. В., Скиба ю. а., - Основи екології: Навчальний посібник-К., 2006.Міністерство енергетики та захисту довкілля України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://menr.gov.ua/> (дата звернення 20.03.2020).
2. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 20.03.2020).
3. Ніколайкін Н. І., Ніколайкіна Н. Є., Мелехова О. П. – Екологія: Навч. для вузів-М. , 2004.

*Науковий керівник – Вишнеvsька О.М.,
д-р екон. наук, професор*